

Лисенко Алла Миколаївна,
*к. е. н., доцент кафедри аудиту, обліку та оподаткування,
Центральноукраїнський національний технічний університет,
м. Кропивницький, Україна*

БІЗНЕС-АНАЛІЗ В КОНТЕКСТІ УПРАВЛІННЯ СТАЛИМ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА

Сталий розвиток підприємства неможливий без формування багаторівневої системи управління, спрямованої на побудову економічно обґрунтованих взаємозв'язків між структурними підрозділами, забезпечення інтенсивного та збалансованого використання ресурсів й досягнення з урахуванням цього позитивної динаміки змін прибутковості діяльності та пріоритетних цілей суб'єкта господарювання. Важливу роль у формуванні такої системи та забезпеченні її раціонального функціонування відіграє бізнес-аналіз, як складова, що забезпечує процес розробки та реалізації ефективних рішень на різних етапах розвитку підприємства.

Виступаючи одним з ключових інструментів управління сталим розвитком підприємства, бізнес-аналіз сприяє отриманню достовірної інформації про стан суб'єкта господарювання як загалом, так і за напрямками його діяльності та функціональними одиницями. У процесі проведення бізнес-аналізу виявляють закономірності розвитку підприємства, досліджують причинно-наслідкові взаємозв'язки, успіхи та невдачі на поточному етапі розвитку, а також перспективні можливості. Використання інструментів бізнес-аналізу дозволяє розробляти прогнози щодо оцінки впливу на розвиток підприємства різноманітних внутрішніх та зовнішніх факторів.

Сфера використання бізнес-аналізу є досить широкою й залежить від поточних та стратегічних завдань управління, регламентації бізнес-операцій та процесів, загального рівня розвитку підприємства. Вона може охоплювати й більш конкретизовані аспекти управління бізнесом, зокрема, такі важливі сфери, як виробництво, сферу збуту продукції (робіт, послуг), логістику, фінанси, маркетинг тощо.

У процесі проведення бізнес-аналізу вирішуються такі основні завдання:

— визначення поточного рівня ефективності бізнес-процесів на основі використання достовірної інформації у необхідному розрізі для прийняття рішень;

— дослідження потреб бізнесу, формування вимог для забезпечення позитивної динаміки розвитку бізнес-процесів;

— оцінка необхідності змін у процесі діяльності, а також ризиків розвитку, забезпечення координованого функціонування всіх структурних підрозділів підприємства;

— формування стратегії розвитку підприємства загалом та окремих напрямів його діяльності, розробка шляхів досягнення поставлених цілей.

При вирішенні поставлених завдань необхідно дотримуватися наступних методичних складових:

— забезпечувати діалектичний підхід до вивчення процесів, явищ, об'єктів аналізу;

— використовувати систему економічних показників у процесі вивчення причинно-наслідкових взаємозв'язків;

— застосовувати арсенал методів досліджень різних галузей знань (економічного аналізу, математики, статистики, менеджменту, психології).

При дослідженні економічних систем різних рівнів має забезпечуватися діалектичний підхід, передусім, на основі вивчення динаміки розвитку економічних процесів та явищ, які відбуваються у бізнес-середовищі. У процесі вирішення багатоваріантних завдань слід застосовувати оптимізаційні економіко-математичні методи. Це дозволить знайти оптимальний варіант серед можливих варіантів вирішення завдань управління сталим розвитком підприємства.

Доцільно систематизувати найважливіші вимоги до управлінських рішень та виокремити принципи діалектичної логіки методології аналітичного забезпечення розробки рішень. Так, Ковальчук Т.М. та Вергун А.І. найважливішими вимогами до управлінських рішень справедливо вважають: необхідність розробки рішень на випередження, цільову запрограмованість, комплексність, своєчасність, логічність змісту рішень, ясність, гнучкість (адаптивність), обґрунтованість та ефективність рішень. У відповідності з цими вимогами науковці систематизували принципи діалектичної логіки методології аналітичного забезпечення розробки рішень: постійне поглиблене пізнання, теоретична розробка, постійний рух і розвиток, всебічність дослідження, цілісність об'єкта дослідження, об'єктивність явищ та процесів, єдність та боротьба протилежностей, практична перевірка результатів [1, с. 87].

Система економічних показників, сформована для вивчення причинно-наслідкових взаємозв'язків, повинна, з одного боку, забезпечувати можливість вивчення результатів господарювання, динаміки розвитку підприємства, ефективності діяльності, а з іншого боку – характеризувати забезпеченість підприємства ресурсами та їх використання.

Доцільною є побудова детермінованих та стохастичних факторних систем, спрямованих на вивчення бізнес-процесів, а також явищ, що відбуваються у внутрішньому та зовнішньому середовищі. Завдяки цьому забезпечується встановлення типу та характеру причинно-наслідкових взаємозв'язків, здійснюється моделювання факторних систем, визначається вплив факторів на динаміку змін результативних показників.

Вимір впливу чинників на динаміку змін результативних показників, оцінку тісноти кореляційного взаємозв'язку факторних та результативних показників слід здійснювати із застосуванням способів детермінованого та стохастичного факторного аналізу. При цьому, для отримання точних та правильних висновків та оцінок, важливо не порушити послідовність визначення факторних впливів.

Адекватність визначення факторних впливів, розробка алгоритму взаємозв'язку факторних та результативних показників залежить від знань та

вміль бізнес-аналітика, системне й комплексне використання яких дозволить застосовувати арсенал методів досліджень різних галузей знань на різних етапах вирішення управлінських завдань.

Мірилом ефективності проведеного бізнес-аналізу можуть слугувати:

— оптимізація бізнес-процесів, удосконалення організаційної структури та системи управління підприємством;

— скорочення витрат на здійснення бізнес-операцій, забезпечення конкурентних переваг;

— підвищення ефективності використання ресурсів, нарощування прибутковості й покращення фінансової стійкості підприємства.

Від якості проведення бізнес-аналізу залежить достовірність та економічна обґрунтованість прийнятих рішень, вибір стратегії розвитку підприємства та окремих напрямів його діяльності.

Водночас, стабільну та ефективну діяльність окремого підприємства доцільно розглядати у контексті системного підходу до вирішення проблемних аспектів розвитку. Як стверджують Селюченко Н.Є. та Данилович Т.Б., «забезпечення сталого розвитку підприємства потребує об'єднання його зусиль не тільки з іншими суб'єктами економіки, а й із місцевими органами влади, закладами освіти та науки, представниками громадських організацій» [2, с. 303].

Отже, діяльність конкретного підприємства не можна розглядати відокремлено від функціонування інших суб'єктів бізнесу, економіки України та світової економіки загалом. Не кожне підприємство має достатньо коштів на належну організацію обліково-аналітичних робіт, зокрема, й на утримання бізнес-аналітика. Суб'єктами малого бізнесу, у переважній більшості випадків, не проводиться поглиблений аналіз господарських ситуацій, причин та наслідків діяльності. Водночас, управління сталим розвитком підприємства в сучасних умовах не можливе без проведення бізнес-аналізу. Завдяки його належній організації та якісному проведенню підприємство має змогу забезпечити сталу позитивну динаміку результативних показників та у перспективі вийти на принципово новий рівень розвитку.

Список використаних джерел

1. Ковальчук Т.М., Вергун А.І. Принципи діалектичної логіки в методології аналітичного обґрунтування сучасних управлінських рішень. Збірник наукових праць «Економічний аналіз». 2014. Т. 16. № 2. С. 82-89,

2. Селюченко Н.Є., Данилович Т.Б. Сталий розвиток підприємства як необхідна умова успішного функціонування бізнесу та його взаємозв'язок зі сталим розвитком соціально-економічних систем вищого рівня. Електронний науково-практичний журнал «Інфраструктура ринку». 2019. Вип. 29. С. 299-306. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/29_2019_ukr/48.pdf (дата звернення: 28.11.2020).